

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowych zimowych szkołach rolniczych i o działalności nauczycieli wędrownych.

Wysoki Sejmie!

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. marca 1907 Wydział krajowy starał się zbadać i ocenić przyczyny, dla których szkoły zimowe rolnicze oraz praca wędrownych nauczycieli nie wykazały dobrych wyników.

Na podstawie doświadczenia, wzbogaconego ponownem rozpatrzeniem sprawy, Wydział krajowy poczynił następujące uwagi:

Nauczanie wędrowne rolnictwa i ubocznych gałęzi rolnictwa polegało na objeżdżaniu kraju, gromadzeniu ludności w gminach i odbywaniu przed nią odczytów i pogaderek, miało oprócz niezawsze szczęśliwego doboru nauczycieli i braku metody i wprawy tę ujemną stronę, że nauczyciel odwiedzając rozmaite okolice kraju o zupełnie odmiennych stosunkach gospodarczych i o różnym stopniu rozwoju kultury ludności, nie mógł w swoich pouczeniach odpowiednio zastosować się do miejscowych stosunków ludności i jej gospodarstw i z tego powodu wykłady te były bez wpływu i znaczenia.

Doświadczenia Wydziału krajowego i towarzystw rolniczych wykazały:

1. Działalność nauczyciela wędrownego jest skuteczną u ludności o wyższym stopniu kultury umysłowej i gospodarczej.

2. Ludność potrzebuje poznać i nabrać zaufania do nauczyciela; — dlatego potrzebnem i koniecznem jest, ażeby nauczyciel wędrowny przez dłuższy czas w tej samej okolicy pozostawał, poznał ludność i miejscowe warunki, potrzeby i wady gospodarstw.

3. Okazało się potrzebą ograniczenie działalności nauczyciela wędrownego do pewnych specjalnych gałęzi i potrzeb gospodarstwa wiejskiego (jak sadownictwo, chów drobiu, warzywnictwo).

4. Najważniejszym warunkiem powodzenia wędrownych nauczycieli jest osobista wartość nauczyciela, fachowe zdolności, umiejętność nauczania, idealne przejęcie się swą misją, zapał dla swego zadania, umiejętność przemawiania do ludności wiejskiej. Nauczyciel wędrowny powinien być człowiekiem inicjatywy i doradcą we wszystkich sprawach ekonomicznych i oświatowych dotyczącej gminy.

Z tych przyczyn główna instytucja wędrownych nauczycieli nie rozwinęła się należycie.

Wydział krajowy na podstawie doświadczenia należytego zaprowadził następujące zmiany w celu skuteczności nauki wędrownej, a mianowicie osadził stale dwóch nauczycieli wędrownych jednego w Krakowie, a jednego we Lwowie, wydzielił im okręgi zajęte pod kulturę ogrodową i polecił im w specjalnym kierunku

działać jako instruktorom sadownictwa i uprawy warzyw. Dwom innym nauczycielom poruczył kierownictwo szkół zimowych oraz uczynił ich nauczycielami wędrownymi dla najbliższej okolicy, i uczynił to, że stałe osiedlenie wśród ludności oświeceniowej, w okręgach nie nadto rozległych przez połączenie nauki wędrownej ze szkołami zimowymi praca nauczycieli mogła być lepiej wyzyskana w różnych porach roku.

Czy działalność szkół zimowych i wędrownych nauczycieli obecnie podniosła się, tego obecnie jeszcze stanowczo ocenić nie można.

Szkoły zimowe były w Niewiarowie i Lubczy. Okres nauki trwał od 1. listopada do 1. kwietnia. Frekwencja była w obu szkołach słaba, w Niewierowie nieco większa, w Lubczy bardzo słaba. Pomimo stałej frekwencji przy egzaminach odbytych przy obecności szefa Departamentu III. z początkiem kwietnia szkoły zimowe wydały dodatnie rezultaty i korzystne wrażenie z kilkumiesięcznej nauki.

Co do działalności kierowników obu szkół zimowych uwydatniała się korzystniejsza działalność pana Sittauera w przeciwstawieniu do działalności pana Mieleckiego tak co do kierownictwa szkół zimowych i działalności wędrownej nauki w danym powiecie.

Wydział krajowy był zmuszony szkołę zimową w Niewiarowie zwinąć z powodu, że dotychczasowy właściciel Niewiarowa odstępujący realność na pomiekanie szkoły zimowej, sprzedał posiadłość a temsamem kontrakt umowy musiał być rozwiązany.

Wydział krajowy po rozpatrzeniu różnych ofert postanowił przenieść szkołę zimową do Tęgoborza, gdyż znalazł tamże odpowiednie warunki i wdzięczne pole dla działalności wędrownego nauczyciela. Pomieszczenie szkoły zimowej w Tęgoborzu będzie nieco kosztowniejsze jak w Niewiarowie z powodu adaptacji budynków na pomieszczenie szkoły.

Co do działalności krajowych instruktorów ogrodnictwa według ich własnych sprawozdań z swej działalności podnieść należy, ażeby swe obowiązki służbowe nie obciążali niepotrzebnie innymi czynnościami nie wchodzącymi w zakres ich urzędowego działania.

Komisja krajowego gospodarstwa konstatuje i z przyjemnością przyjmuje do wiadomości urządzenie praktycznego kursu ogrodniczego dla nauczycielek.

Komisja gospodarstwa krajowego na podstawie powyższych wywodów wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych zimowych szkołach rolniczych i o działalności nauczycieli wędrownych.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę potrzebę reorganizacji działalności i planu szerszej akcji na polu szkół zimowych i nauczycieli wędrownych i w tym celu poddał tę sprawę pod obrady fachowej konferencji dla spraw rozszerzenia wykształcenia rolniczego zwołać się mającej.

3. Sejm zatwierdza przeniesienie krajowej szkoły zimowej rolniczej z Niewiarowa do Tęgoborza.

4. Petycję Dra Golińskiego, krajowego inspektora sadownictwa o stabilizację odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Przewodniczący:
Brykczyński.

Sprawozdawca:
Kurowiec.